

Magyar zenés ismeretterjesztő film, 90 perc, 2019

I.

Március 6-án volt Kodály Zoltán, a világhírű zeneszerző és népzene kutató halálának 53. évfordulója. A 20. század korszakalkotó zenetudósa előtt tisztelegve, március 11-től érkezett a mozikba *A mi Kodályunk* című rendhagyó dokumentumfilm, amely Kodály kevésbé ismert fiatalkorát dolgozza fel két kimagaslóan tehetséges fiatal muzsikuszemszögéből, egy 1910-es szerzői estet állítva középpontba.

Petrovics Eszter filmjének főszereplője Ránki Fülöp zongoraművész és Devich Gergely csellóművész, akik a 2019-ben újból megrendezett hangverseny során nemcsak gyönyörűen megszólaltatják Kodály darabjait, de a koncertre való felkészülés során ellátogatnak Galántára és Nagyszombatra, ahol Kodály a gyermek-, majd gimnáziumi éveit töltötte, valamint a Zoborvidékre is, ahová első gyűjtőútjaira ment vissza 1905-ben. A Budapestet érintő rész középpontjába Kodály egyetemi éveit és a korszak legfontosabb kompozícióit kerültek, valamint az említett 1910-es szerzői est a Royal Szálló hangversenytermében.

A szokatlan formanyelvű, zenei betétekkel gazdagon átszőtt alkotásban a hagyományos ismeretterjesztő filmekkel eltérően minden információ a zenészek párbeszédeiből derül ki. Kodály írásai belső monológként hangzanak el Kaszás Gergő színművész előadásában, emellett archív rádiós anyagok felhasználásával

megszólalnak pályatársak és tanítványok, többek között Ferencsik János, Vikár László, Doráti Antal, Molnár Antal és Szokolay Sándor is. A Magyar Művészeti Akadémia támogatásával elkészült film premier előtti vetítésen március 11-én debütál az Uránia Nemzeti Filmszínházban, és március 12-től kezdve országsszerte számos további helyszínen is bemutatják.

Alkotók:

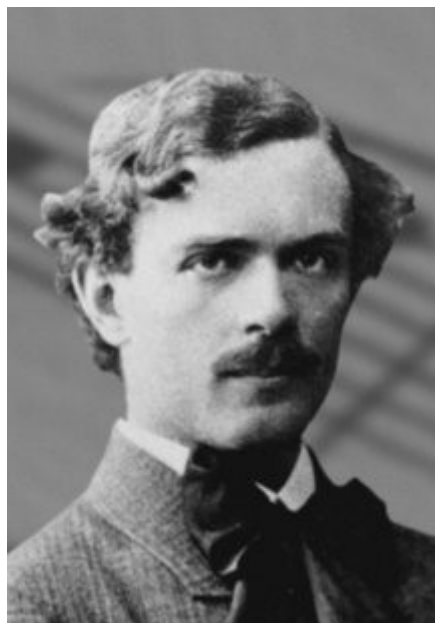
Rendező: Petrovics Eszter
Főszereplők: Ránki Fülöp, Devich Gergely
Közreműködik: Kruppa Kvártett, Zsoldos Dávid, Bretz Gábor, Mező László, Lantos István, Földényi Rita, Edita Bugalova, Józsa Mónika, Dalos Anna
Forgatókönyvíró: Petrovics Eszter
Operatőr: Sibalin György
Vágó: Kun Balázs
Zenei rendező: Matz Ádám
Szakértők: Dalos Anna, Ittész Mihály
Gyártásvezető: Egri Viktor
Producer: Muhi András, Ferenczy Gábor

Letöltések: <https://drive.google.com/drive/folders/1JrK7-lvYHQPiOMqX6ToZZFZkYOfXYJbf?usp=sharing>

Sajtókapcsolat:
Parádi Orsolya
paradi.orsolya@pannonia-entertainment.hu
+3620 994 8293

II.

„PÉLDAÉRTÉKŰ KODÁLY ELSZÁNTSÁGA”

Másfél év munkáját tekintheti meg *A mi Kodályunk* című film nézője. Rendezője, Petrovics Eszter egyszerre van felvértezve zenei és filmes tudással, korábban a Duna Televízió munkatársa volt, jelenleg pedig szabadúszóként is számos koncertfelvételt, zenei portéműsort rendez. A mostani film készítése során azonban valamennyire új műfajban próbálta ki magát, a fiatal Kodály alakja pedig revelációként hatott rá. Többek között ezekről is beszélgettünk vele.

Tóth Endre interjúja

– Vissza tud emlékezni arra, hogy mikor és milyen formában találkozott először Kodály alakjával?

– Szerintem, mint minden mezei általános iskolás, az énekórák révén. Később pedig az ELTE Tanárképzőjére felvételiztem, karvezetés szakra, ott különösen természetes volt, hogy nap mint nap foglalkoztunk a darabjaival, majd a pályám során többször volt alkalmam Kodály-műveket közvetíteni. Szóval folyamatosan, fokozatosan bontakozott ki előttem a személyisége, és kerültem hozzá egyre közelebb.

– Zeneszerző édesapja, Petrovics Emil személyesen ismerte Kodályt. Ő annak idején miket mesélt róla?

– Kodály őt népzeneire tanította, de számára inkább egy megközelíthetetlen és morózus figura volt, így én is beletettem őt ebbe a skatulyába. Leginkább olyan dolgokat mesélt, amiket sokan tudnak azért Kodályról: hogy keveset beszélt, és szarkasztikus humorával nem volt túl kedves az emberekhez. De ez talán már az idős kori attitűd lehetett, így ezért volt számomra reveláció a film készítése, mert amikor elmerültem az írásaiban, szövegeiben, mások visszaemlékezéseiben, hamar kiderült, hogy fiatal korában nem ilyen volt. Leginkább az 1950-es, '60-as években kezdte el betölteni azt a szerepet, az idős mester képét, ami leginkább él az emlékezetünkben.

[Mozi : Premierek : A mi Kodályunk - est.hu](http://est.hu) (1:14)

– ***A mi Kodályunk* azonban a fiatal Kodályra fókuszál. Hogyan jött a film ötlete és koncepciója?**

– Muhi András producer keresett meg, akivel Duna Televíziós pályafutásom során volt szerencsém többször együttműködni. Tudtam, hogy ő nagyon szereti a klasszikus zenét és érdeklődik a téma iránt. Felvetette, hogy csináljunk egy filmet, mert bár a Kodály-évforduló elmúlt, de mégsem mehetünk el mellette. Meg kellett találnunk azt az intézményt, amelyik gondozni tudja ezt a projektet. Mivel mindkettőnknek jó kapcsolata van a Magyar Művészeti Akadémiával, így tulajdonképpen nyitott kapukat dönggettünk, és Kucsera Tamás főtitkár úr nagyon jó szívvvel vette az ötletet, pláne egy korábbi Bartók-film után, amivel most *A mi Kodályunkat* párba lehet állítani. Felmerült az, hogy három részt készítsünk és kronológiában haladva dolgozzuk fel az életének és munkásságának főbb állomásait. Nem akartam klasszikus ismeretterjesztő dokumentumfilmet rendezni, apránként kezdett kirajzolódni, hogy milyen úton lehetne elindulni és mi az a pillanat, ami köré fel lehet építeni Kodály fiatalságát.

– **Alapvetően egy dokumentumfilmről beszélhetünk, hiszen hallhatunk a filmben felolvasva eredeti dokumentumokat, megelevenednek helyszínek, események, de mégis a jelen válik fontossá, az, hogy fiatal muzikusok hogyan foglalkoznak az ő zenéjével, mindez kicsit játékfilmes formában. Mi tulajdonképpen a film műfaja és voltak-e hasonló előképek, amelyek inspirálták?**

– Nem igazán voltak, de tudom, hogy létezik ez a műfaj, amit talán fikciós dokumentumfilmnek lehetne nevezni. De leszögezem, én nem vagyok filmrendező, tőlem távol áll, hogy bármiféle fikciót megpróbáljak filmre varázsolni, mégis úgy éreztem, hogy szabad teret kell adni a fiatal muzikusoknak.

– **Hogyan választotta ki az ifjú zenészeket (Devich Gergelyt, Ránki Fülöpöt és a Kruppa Kvartettet), akik megismétlik Kodály szerzői estjét?**

– Volt szerencsém Batta András kiváló muzikológussal, a Zeneakadémia egykori rektorával egy éven keresztül dolgozni a *Hangvilla* című műsoron az M5-nél. Ő is nagyon pártolta azt, hogy fiatalokat foglalkoztasson: Szüts Apor

volt az állandó zongoristatárs ebben, de itt ismertem meg a Kruppa Kvartettet is. Azt vettem észre, hogy ezek a fiatalok, amikor épp nem forog a kamera, hihetetlen módon gondolkodnak a zenéről és ez egészen lenyűgöző. Tulajdonképpen ebből fakadt az ötlet, hogy kellene egy olyan filmet készíteni, ami nem pusztán narráció és ismeretterjesztés, hanem a fiatalok párbeszédéből és eszmecseréjéből informálódik a néző. Devich Gergőt már régóta ismertem, valójában az ő személye ihletett meg engem a film formájának tekintetében és Dalos Anna zenetörténész, a projekt egyik szakértője (a másik szakértő a sajnos időközben eltávozott Ittész Mihály volt) javaslatára kerestük meg Fülöpöt. A forgatás szerintem nagyon szépen összehozta őket, egymást tudták inspirálni.

Ránki Fülöp és Devich Gergely „A mi Kodályunk” c. filmben

– **Talán sokakat érdekelhet, hogy a meglehetősen spontánnak ható eszmecseréket, dialógusokat, próbákat mennyire kellett rendezni, megírni?**

– Alapvetően közösen gondolkodtunk a filmen, és azt határoztuk meg egy-egy jelenetnél, hogy milyen információkat akarunk mindenképp csepegtetni a nézőknek. Lényeges pont volt, hogy a film informatív legyen, de leginkább arra akartunk fókuszálni, hogy a fiatal muzsikusok mit gondolnak Kodályról, mit jelent a számukra. Átbeszéltük a főbb témákat, de semmilyen betanulni való szöveget nem adtunk a kezükbe. Láttam, hogy tudnak beszélni, a próbafelvételek során pedig az is kiderült, hogy mindez kamera jelenlétében is megy nekik. Gergő és Fülöp részéről egy féléves felkészülési időszak van ebben a projektben: hatalmas elszántsággal, felelősséggel és alázattal nyúltak a témához, a zenéhez, amikor tavaly május végén elkezdtük a forgatást. A munkatempó pedig elég feszített volt, mivel tíz nap alatt kellett elkészítenünk az

anyagot. Időnként arra is akadt példa, hogy elkalandoztak a fiúk az egyeztetett témától, de aztán mégis ezt a spontán elkalandozást tartottuk meg a filmben, mert annyira érdekes-izgalmas irányba terelődött a párbeszéd. Az volt a célom, hogy fiatalos svunggal, figyelemfelkeltő beszélgetésekkel ábrázoljuk Kodályt, aki a szóban forgó időszakban egy korukbeli fiatalember volt.

– Egy másfél éves alkotói folyamat eredménye *A mi Kodályunk*. Hogyan jutott el Muhi András ötletétől a megvalósulásig és mekkora stáb segített a kivitelezésben?

– Az első feladat az volt, hogy találjunk egy megfelelő kiindulópontot, vagyis azt, hogy az 1910-es szerzői est köré építsük fel a filmet, és hogy a fiatalok ennek a koncertnek a műsorát szeretnék megismételni, ezeket a műveket tanulják, ráadásul azoktól a mesterektől kapják az útmutatást, akik még maguk kapcsolatban álltak Kodálllyal. Fontos volt, hogy egy műhelymunka bontakozzon ki a néző szemei előtt, hogy bepillantást nyerhessen egy koncertre való felkészülésbe, a gyakorlásba és a próbákba. De ezenkívül mindenképp be akartuk járni azokat a helyszíneket, ahol Kodály felnőtt: elutaztunk Galántára, Nagyszombatba, a Zoborvidékre, és lényegesnek tartottam azt is hangsúlyozni, hogy egy mennyire művelt, sokoldalú és színes személyiség volt ő.

Az operatőr kollégámat, Sibalin Györgyöt kell elsősorban megemlítenem, akihez több évtizedes munkakapcsolat fűz, félszavakból is megértjük egymást. Ő nagyszerű alappillére volt a filmnek, a kétkamerás felvételeknél Lovasi Zoltán operatőr segítette a munkánkat, szintén ki kell emelnem Matz Ádám zenei rendezőt, a vágóval, Kun Balázssal pedig szinte összeköltöztünk fél évre, olyan intenzív közös munka várt ránk a forgatás után. Nagyon jó szemmel és érzéssel nyúlt a filmhez. Egy jó vágón áll vagy bukik egy film ritmusa, ráadásul mivel ő nincs jelen a forgatáson, ezért kvázi külső szemmel tud ránézni az alapanyagra. A külföldi forgatásokra egy nyolc-tíz fős stábbal mentünk, a Corinthiában pedig három kamerát használtunk: egy ilyen koncertfelvétel nagyobb apparátust igénylő feladat, amire mindössze egyetlen napunk volt. Ráadásul nagy öröm számunkra, hogy a Corinthia nagyvonalúan, térítésmentesen a rendelkezésünkre bocsátotta a termet, nagyon örültek annak, hogy felidézzük náluk az 1910-es koncertet.

– Mennyire lehet megismerni egy zeneszerzőt, valamint megérteni egy zeneszerzői életművet az alkotó életén keresztül? Hiszen egy ilyen dokumentumfilmben meglehetősen előtérbe kerül az ember a maga tulajdonságaival, személyes történeteivel.

A Kruppa vonósnégyes „A mi Kodályunk” c. filmben
(Kruppa Bálint, Osztrosits Éva (hegedű) Kurgyis Andrs (brácsa), Baranyai Barnabás
(cselló))

– A cél természetesen az, hogy minél inkább megismertessük őt a nézővel. Ezek a kodályi szövegek pedig magukért beszélnek, nagyon érzékletesen festi le általuk Kodály saját magát. Egy film nem zenetudósoknak és kritikusoknak készül elsősorban, hanem a nagyközönségnek, hogy kicsit megismerjék a kort, beleszippantsanak a levegőjébe, kiderüljön, hogyan lehetett ebben a korszakban tanulni, előre jutni, egy másik vidékről Budapestre kerülni, milyen találkozásai és érzelmei voltak egy ilyen ambiciózus fiatalembernek, mint amilyen Kodály volt. Én abban bízom, hogy ez abszolút segít a megértésben és megismerésben. A televíziós filmnek pedig mesélnie kell, ez a feladata, nem pedig a részletes műelemzés a terepe. Illetve arra is rá akartam világítani, hogy egy koncert létrejötte sem olyan egyszerű, hogy beülünk a koncertterembe és a művészek pedig eljátsszák a művet, mert ez a munkájuk, hanem hatalmas felkészülés áll egy-egy produkció mögött.

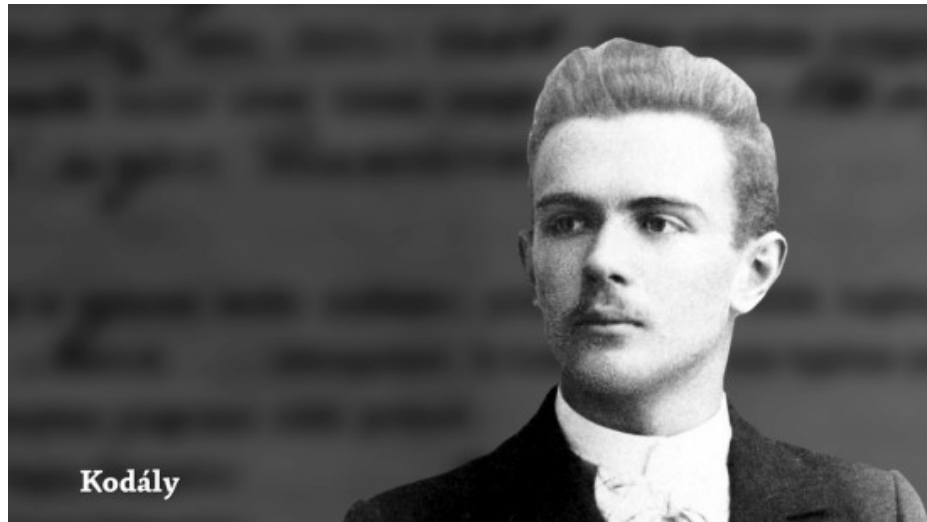
– Laurie Anderson írta egy helyen, hogy „zenéről írni olyan, mint eltáncolni az építészetet”. Ennek analógiájára a zene megfilmesítése is hasonlóan értelmetlen feladat lehetne. Ezt szerintem érdemes megcáfolni, így arra

lennék kíváncsi, hogy mik a legfontosabb szempontok általában a zene mozgóképesítésében?

– A zene megfilmesítésénél a legfontosabb, hogy valahogyan kövessük képileg a zenei folyamatot, vagyis lássam, amit hallok. De szerintem arra is érdemes felhívni a figyelmet, amit nem nagyon hallunk. Egy koncert közönségként alapvetően arra nézelődöm, amerre épp akarok, elmerenghetek egyik-másik muzsikuson vagy a közönségen, egy koncertfilmben azonban vezetni kell a néző tekintetét. Nagyon sokszor érdekes megmutatni, hogy mi történik egy kísérő szólamban, azt is, amit nem annyira vennénk észre, de mindezt nagyon kötötten, szigorúan és alázattal, a zene mentén haladva. A zene lélegzését kell képi formába varázsolni. Nagyon sokszor belefutok abba, hogy más dolog egy koncertfilmet előzetesen kottában kidolgozni, mint a gyakorlatban, mert kiderül, hogy nem lehet mindent megmutatni és nem is biztos, hogy minden jól mutat mozgóképen.

– Egy tervezett trilógia első része az, amit most láthatunk. Mit lehet tudni a folytatásról?

– A második részt a *Psalmus Hungaricus* köré szeretnénk építeni, annak az előzményeit és utóhatását is körüljárni, kronológiailag tovább haladva, de azért nem évről évre felmondani a tananyagot, hanem a húszas évek meghurcoltatásait központba állítva. Szeretnénk dramatizálni majd a fegyelmi tárgyalásokat is, egy gimnáziumi osztály diákjai elevenítenék meg a történetet, amelyben egyetlen fiatalember lenne a központi figura, akit megérint Kodály személye és sorsa, amelynek aztán nyomába is ered, és egyúttal ő énekelne a *Psalmus* kórusában is. Egy kicsit tisztába szeretnénk tenni a korabeli viszonyrendszereket is, azt, hogy mi volt Kodály szerepe ebben a rendkívül változékony és bonyolult politikai helyzetben.

„A mi Kodályunk” c. film egyik portréja

– **Milyen Kodály-kép alakult ki önben a film készítése során?**

– Amint már említett, bennem is az ország tanítója, az idős mester képe élt, itt pedig kibomlott egy fiatalember, aki teljesen másféle vonásokkal és alkattal bír, mint amit az ember egy felületes ismeretség alapján gondolna. Példaértékű Kodály elszántsága, az, ahogyan élte az életét és fáradhatatlanul állt mindig a zene szolgálatában. Nagyon megkapó, hogy pénz nélkül, egy szál sétabottal ment el gyűjteni azért, mert érdekelte őt népdalkincsünk. Hihetetlen ereje lehetett, hogy ki tudta állni azokat a küzdelmeket, amelyekkel szembe kellett néznie. Nagyon örömteli és megejtő volt találkozni ezzel a Kodállal, aki már gyerekként ráállt arra a pályára, amin végig is ment minden nehézség ellenére. Számomra egy nagyon vonzó, tette kész ember alakja rajzolódott ki a munka során.

III.

„A MI KODÁLYUNK” - ISMERETLEN KODÁLY-KÉP - FILMBEN BEMUTATVA

PETROVICS ESZTER A DOKUMENTUM- TRILÓGIA ELSŐ RÉSZÉRŐL ÉS A KONCERTKÖZVETÍTÉSEKRŐL

Petrovics Eszter szerkesztő-rendező (Réfi Zsuzsanna interjúja)